

Emlékezés Ladvánszky Józsefre

Ladvánszky József 1889. február 26-án született Szegeden. Tizenhét évesen mint ifjú kömvesség a fővárosban ismerkedik meg a munkásmozgalommal, nem sokkal az 1905-ös orosz forradalom kitörése után, amely lelkesítőleg hatott az ország szervezett munkásságára. Halálott Bokányi Dezső szónokait a világot megváltoztató forradalmi munkásszály eljövendő győzelméről. Az építőmunkások szakszervezetében, mint Vági István és Szakasits Árpád, ő is rövidesen közeli ismeretségbe került Bokányival, a legendás híró munkásvezérrel, s eljárat politikai előadásaira. Ezek az előadásokon tárulkozott ki előtte a marxizmus elmélete.

Kivételre szellemi képességekkel rendelkezett, sokat olvasott, állandóan képezte magát. Talán éppen akkor, amikor kamatoztattatni tudta volna tudását, kitört az első világháború, besorozták katonának, kivitték az olasz frontra, s onnan közvetlenül a katonai összeomlás előtt egészségileg leromlott állapotban került haza. Az évekig fronton tartózkodás átmenetileg kiszakította a mozgalmi életből, s ezért nem játszott jelentősebb szerepet az 1918-as őszirózsás forradalom idején. Akkoriban ő még nem volt kommunista, a baloldali szociáldemokratákhoz tartozott.

Szegeden újra bekapcsolódott a szakszervezeti mozgalomba, s a MEMOSZ helyi szervezetének titkárává választották. A tanácskormányt szívet-lelélekkel támogatva, 1919. április 14-én a Szegedi Munkástanács tagja lett. 1919. május 7-én a Móravárosban egy gyűlésen beszédet mondott, ahol rálőttek és megsebesült. Az ellenforradalom felülkerekedése után — sebesüléséből felgyógyulva — újra kapcsolatot keresett a forradalmi munkásmozgalommal. A KMP is számolt személyével, mert az illegális párt megbízásából a hazatért és Szegedre települt Telegi Pál teljes bizalommal lépett érintkezésbe vele. Ugyanis a KMP nagy jelentőségűnek tartotta a szegedi hídfőállás mozgalmi építését. Ladvánszky akkor lendült mozgalmi működésének tetőpontjára, amikor Csorba Mária az egyik titkos mozgalmi útja során sógora, Héger Mihály cipészmeister lakásán beszervezte őt a Kommunisták Magyarországi Pártjába 1921 elején. Konspirációs képessége ekkor bontakozott ki teljes nagyszerűségében. Ottágy pártsejtet alakított, amelynek tagja volt még rajta kívül Ladvánszky Vince, Jászi Ferenc, Pinter Béla és Varsandán László. A rendőrségi nyomozás azonban felfedte a csoport létezését, Ladvánszky Józsefet 1922. március 9-én letartóztatták és három évre elítélték. Büntetését a szegedi Csillagbörtönben töltötte le.

A húszas évek elején Ladvánszky újságíró volt, mert az 1919 tavaszán ellene elkövetett merénylet után egészségi okok miatt szakmájában nem dolgozhatott. A munkásmozgalomban viszont szerteágazó területeken működött. A Maros utcai Munkásokotthonban megszervezte a szakszervezeti ellenzéki mozgalmat. A Szocialista Ifjúságkörös csoportjának vezetőjét megnyerte mozgalmi összekötőjének, aki üzeneteket átadta Deli Károlynak, Cseh Imrénnek, Héger Mihálynak, Lengyel Jánosnak, Vénig Istvánnak, Stéhl Istvánnak, Ruzsá Pálnak és más elvtársaknak, akik viszont az összekötőn keresztül számoltak be neki végzett mozgalmi munkájukról.

Kiépített egy másik vonalat is: az ellenzéki kisiparosságot szervezte az Ipartestületben, akinek Marosán Milán régi szocialista

harcos volt a vezetője. Tartotta magát az illegális mozgalmi tevékenység szabályaihoz. Csorba Mária konspirációs intelmeihez, amelyeket maradéktalanul alkalmazott Szeged és környéke munkásmozgalmának gondos irányítása érdekében. Az, hogy Szeged munkássága a húszas években képviselőt küldhetett a parlamentbe, Ladvánszky érdeme is, aki társaival együtt az elégedetlenkedő kisiparosok jelentős részét rá tudta venni arra, hogy szavazataikat a szociáldemokrata pártra adják.

Ladvánszky mozgalmi összekötőjét, e sorok íróját, 1921 márciusában szervezte be a KIMSZ-be. A pártsejt lebukása nem rontotta magát sem a szakszervezeti ellenzéki mozgalmat, sem a forradalmi szellemű szocialista ifjúságmozgalmat, sem pedig az ellenzéki kisiparosok vezetőit. A szakszervezeti ellenzéki mozgalom nem torpant meg, mert Deli, Cseh, Ferenczi, Héger, Lengyel, Vénig és én tovább folytattuk baloldali tevékenységünket Lajér Dezső jobboldali szociáldemokrata párttitkár minden mesterkedése, a rendőrséggel való együttműködése, a munkaadókkal cimboráló politikája ellenére.

A Csillagbörtön naplója 342—1922. törzskönyvi szám alatti bejegyzése szerint Ladvánszky „nagysága 172 cm, testalkata erős, arcszíne egészséges, haja barna, homloka magas, szeme sárga, orra rendes, bajusza barna, különös ismertetőjele: bal mellén és kezén lövési sebhely látható”. A lövési sebhely az 1919-ben ellene elkövetett merénylet nyoma.

1924 második felétől kezdődően a Lengyel házaspár lakása vált titkos gyűlésező, összejöveteli helyükké, ahol a következők fordultak meg: Deli Károly, Cseh Imre, Ferenczi József, Gerai Sándor, Gladics József, Ladvánszky József, Héger Mihály, Nagy Ferenc, Lengyel János, Vénig István, én és más elvtársak. 1925. április 14-én Budapesten Vági István vezetésével a KMP fedőszerveként megalakult a Magyarországi Szocialista Munkáspárt. Ennek előtte is és utána is Vági több elvtársat küldött Budapestre Szegedre, akikkel együtt szerveztük az MSZMP-t. A szegedi MSZMP-mozgalomban 3 hónapig jól haladt előre a helyi szervezet megalkotásának előkészítése, amikor a Lajér-Hubai-féle szociáldemokrata vezetés Ladvánszky összekötőjét — engem — puccs-szerűen kizárt az SZDP-ből és a bírósági szakszervezetből. 1928 őszén Ladvánszky József, Gladics József és Nagy Ferenc illegális rőpiratok terjesztése közben lebuhtak. Mindezek meggyengítették a szegedi baloldali mozgalmat.

1929-ben sajnálatos nézeteltérések, taktikai ellentétek miatt

szakadás állt be Szegeden a baloldali munkásmozgalmi vezetők körében. Egyik lebukás követte a másikat. Ladvánszkyt gyanúsítgatásokkal illették, de ő nem kedvetlenedett el, tette, amit kellett. 1929 szeptemberében újra őt választották az építőmunkás-szakszervezet helyi csoportjának titkárává, 1929 októbertől pedig a MEMOSZ szegedi területi (több megyére kiterjedő) titkárságának vezetésével is őt bízták meg, s így mozgalmi tevékenysége kiterjedt Hódmezővásárhelyre, Makóra, Békéscsabára és más környező városokra is.

1937-ben egy országos jelentőségű építőmunkás sztrájkot szervezett és vezetett Szegeden, osztályharcos szaktársai közreműködésével. Elítélték, de ő bízza az elévülés lehetőségében, húzta az időt, haladékot kért, de 1940-ben megírt a végzés, hogy le kell ülnie a rá kiszabott szabadságvesztés büntetését... És ekkor következett be a tragédia: egy este ő jól megtermett börtönőr berontott zárkájába, nekítámadtak a legyengült szervezetű Ladvánszkyra, akit kegyetlenül összeverték, mert az Internacionálét énekelte. A börtönorvos felépülésében nem bízott, s hogy ne a börtönben haljon meg és ne váljék belőle mártír, idő előtt szabadlábra helyezték. Nem sokkal ezután, 1940. június 14-én belehalt a verések okozta sérüléseibe.

Halálával nagy veszteség érte az alföldi munkásmozgalmat, az antifasiszta ellenállás kicsire zsugorodott élcsapatát. 51 évet élt, ebből 34 évet töltött el a forradalmi munkásmozgalomban, s 19 éven át tagja volt a KMP-nek. Nagy harcost veszítettünk el, akinek mozgalmi munkája, emberi magatartása, meg nem alkuvó következetessége, bátorsága, szereztsége példa az utódok számára. Kitűnő propagandista, agitátor és szervező volt, meggyőződéssel szolgálta a szocializmus világformáló, magaslatos ügyét, készen minden áldozatra és kockázattalállásra. Erdeklődési köre kiterjedt a falusi szegény nép problémáira is, és annak idején lelkesen üdvözölte az MSZMP agrárprogramját. Irodalommal is foglalkozott, értékes könyvtára volt. Kedvelte a művészeteket.

Születésének 90. évfordulóján (február 26) hálás kezelettel gondolunk rá, hősi küzdelmére, s örökre szívünkbe zárjuk emléket.

PUSZTAI JÓZSEF

Közhangulat és ügyintézés

Vannak íratlan törvények, amelyeket a tapasztalatok formálnak következetesen érvényesülő igazsággá. Ilyen törvényszigorú igazság az is, hogy a közhangulat alakításában és alakulásában kulcsszerepük van a tanácsoknak. Figyelmes törődésüktől, a bürokráciamentes, érdemi ügyintézésüktől függ a hétköznapi életben az állampolgárok nyugalma, kedélyállapota, kiegyensúlyozottsága. Nem túlzás így beszélni a tanács munkáról. A valamikori közigazgatási „idézet” a nép nyelve „időzésnek” nevezte. Ebben benne foglaltott az a sok keserű, megalázó tapasztalat, amelynek nyomán egyértelmű volt a minősítés: az államigazgatás nem az emberekért, hanem az emberek ellen van. Zaklatja az állampolgárokat, rabolja idejét, pénzét és nyugalma.

Ez a vélemény nem változott meg máról holnapra. Ma mégis azt mondhatjuk, hogy bár az emberek általában idegenkednek a hivatalos ügyintézésről, mégis könnyebb szívvel, nagyobb bizalommal keresik fel a tanácsok dolgozóit.

A tanácsok feladatköre a kormányzati intézkedések hatására terebélyesedik, így munkájuk növekvő hatással befolyásolja a települések fejlődését, a lakosság ellátását.

Maradjunk az ügyintézésnél, vagy ahogyan szaknyelven nevezzük, a hatósági tevékenységnél. Talán kevesen gondolnák, hogy a tanács köztisztviselői évente öt és fél millió beadvánnyal foglalkoznak, két és fél millió ügyben hoznak határozatot, és mintegy 30 millió esetben foglalkoznak a hozzájuk fordulókkal. Statisztikailag ez azt jelenti, hogy minden magyar állampolgárnak — beleértve a csecsemőket is — évente legalább három esetben van hivatalos ügye. A tanácsok általában megnyugtatóan intézkednek, az ügyek 95 százalékát az előírt határidőn belül zárják le. Létrehozták az ügyfélszolgálati irodákat. Írásos útmutatók, tájékoztatók készülnek, munkaidőn túl is fogadják az ügyfeleket.

A bürokrácia azonban ma is kísértő rém. De nem hétéfű sárkány, amelyet nem lehet legyőzni. Igaz, azt sem mondhatjuk, hogy nincs szükség állandó küzdelemre. Azt mondtuk az előbb, hogy a tanácsok az ügyek 95 százalékát határidőre intézik el. Am akinek az ügye éppen az öt százalékban foglaltatik, azt aligha vigasztalja a 95 százalékos eredmény.

A követelmény a százszázalékos ügyintézés. Rögtön azt is hozzáfűzhetjük, hogy a mennyiségi, formai teljesítés csak alapkövetelmény. Sokkal fontosabb az ügyek érdemi intézése, az ügyintézés jogpolitikai elveinek következetes alkalmazása.

A kulturáltság, a gyorsaság, a törvényesség, a méltányosság elválaszthatatlan egymástól. Különösen a méltányosság körül vannak zavarok. Az igaz, hogy ezzel csak a jogszabály keretei

között lehet élni, de fontos, hogy a jogszabályok módját adjanak a méltányosságra. Olyan gyakorlatra van szükség az államigazgatásban, ami az ügyeket megoldja és nem csupán formálisan zárja le. Azt persze figyelembe kell venni, hogy minden ügy, a magánügy is — ha például két szomszéd pereskedik egymással — két szemben álló felet jelent. Olyan döntés elképzelhetetlen, hogy az államigazgatás mind a két félnek igazat adjon. De megnyugtató, törvényes megoldásra van mód, és az ilyen következetes döntés nemcsak lezárhatja az ügyet, hanem a demokratikus jogérzetet is erősítheti mind a két ügyfélben.

A jó ügyintézéshez hozzátartozik az alapos és következetes hatósági ellenőrzés, főleg a szervezetek törvényességi felügyelete, az árelőnézés, a munkaerő-gazdálkodás és a környezetvédelem ellenőrzése.

Nem az állampolgárokat tartozik elsősorban, de meg kell jegyezni, hogy a jobb ügyintézés érdekében javítani kell a tanács munkára tárgyított adottságait; kisgépek alkalmazásával, a nyomtatványok korszerűsítésével, a munkát gyorsító technikai eszközök elterjesztésével.

A tanácsok egyre több állampolgárt vonnak be az ügyek intézésébe, mint véleményezőket, mint javaslattevőket. Hasznosak az úgynevezett tanács bizottságok; mintegy 16 ezer tagjuk között nemcsak tanácsok vannak. Ezeket a bizottságokat persze nem lehet szocialista demokrácia egyedüli letétmentésének tekinteni. Nem megnyugtató tapasztalat az, hogy az utóbbi időben túlságosan elszaporodtak a különféle szakbizottságok. Van néhány megyei tanács, ahol a tanács bizottságok mellett vagy negyven szakbizottság működik. Szinte törvényszerű, hogy ilyen esetben sok a formalitás és a párhuzamosság. Lábra kapott például olyan felfogás is, hogy több szerv együttműködését csak társadalmi bizottságok szabályozhatják. Ez így nem igaz. A bizottságok, amelyekben kiváló szakemberek foglalknak helyet, hasznos tanácsokat adhatnak, jó javaslatokat terjeszthetnek a hivatásos ügyintézők elé, de semmiféle bizottság nem vállalhatja át az apparátus, a kinevezett vezetők vagy választott tisztségviselők feladatát. A bizottságok nem dolgozhatnak a tanácsok helyett. Így például különböző intézmények koordinációját csak a hivatásos vezetők láthatják el, akiknek erre hatáskörük, hivatalos befolyásuk van. A bizottsági munka tehát a demokrácia fontos eleme, és ha ezt komolyan gondoljuk, akkor le kell hántani róla a demokratizmus ellen ható formális elemeket.

A legfontosabb feladat a munka minőségének javítása, ehhez kell megteremteni a kedvező feltételeket, s mindinkább bevonni a lakosságot az élet ezer fajta dolganak intézésébe.

SOLTÉSZ ISTVÁN

Villányi László

Vonat

A fűtő

Lapátol szemet unottan Catallus, és fordítja fejét az állomásra, a lányt jönni reméli, s meztelen bőrén érzi is, hogy csókkal fakasztott veríték vegyül áldott kedvesének forró nedvével. Hiába néz, már indítja a vonatát; kiköppve szénport, földhöz csapja a szívlapátot: „mozdonyt fűtöttem, de megint nem Lesbiának”.

Szürkebarát

Ez nem pancsolt palackos, itt ám a bor, ígyünk, süg nevelve, és felém is nyújt demizsont: ki mondja magát Anakreonnak.

Kirándulók

Mártja újját éjt takaró üvegnek pára-táblájába, ölelő rimék róza-lázát így magyarázva: Sappheo a nevelőnő,

és betűk mögötti sötétre lesnek lányok összebújva, amíg a legzebb: lábamat szorítja magához, érzek tavaszi szellőt.

Szepesi Artlla

Rókatánc

Tánc, tánc, rókatánc, körbejár a róka pázsit zöldjén, erdő mélyén korareggel óta.

Jár, jár, körbejár, farka mint a zászló árkon-bokron leng utána, vörösen-cikázó.

Jár, jár, nem pihen, szökken jobbra-balra, rókalányok lábnyomát ugyan szimatolja!

Tánc, tánc, rókatánc, róka mulatója; rókatáncot hogyan jár, te leszel a róka!